

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉาง

แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
2. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิรู้ ของชาวบ้านมีคำ เรียกออยู่หลายคำ เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular wisdom) ภูมิปัญญาพื้นบ้าน (Folk wisdom) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ภูมิปัญญาไทย ภูมิธรรมชาวบ้าน หรือเทคนิควิทยาพื้นบ้าน โดยได้มีผู้ศึกษา และให้ความหมาย และแนวคิดไว้หลากหลาย ดังนี้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (๒๕๔๐) ให้ความหมายของ ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศน์ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมที่ได้พัฒนาการสืบสาน กันมา ภูมิปัญญาเป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่เป็นผลของการใช้สติปัญญา ปรับตัว กับสถานะต่าง ๆ ในพื้นที่กลุ่มอื่นจากพื้นที่สิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันแล้วรับเอาหรือปรับเปลี่ยน นำมาสร้างประโยชน์ หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ภูมิปัญญา จึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก และภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่ หรือผลิตซ้ำเพื่อการแก้ปัญหาและการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเปลี่ยนแปลง

เวกวรพันธ์ ฉ่ำสันเทียะ (๒๕๔๑) ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง วิธีการของคน หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่นำ มวลประสบการณ์ทั้งหมดมาคิดวิเคราะห์ และนำไปปฏิบัติจนได้ผลตามกาลสมัย โดยอาศัยรากฐานเดิมเพื่อจัดการกับชีวิต เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน

รุ่ง แก้วแดง (๒๕๔๒) ให้ความหมายของ ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรรเรียนรู้ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและ เหมาะสมกับยุคสมัย

สมจิต พรหมเทพ (๒๕๔๓) ให้ความหมายของภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทางวิชาการ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากอดีตสั่งสมปรับประยุกต์ และพัฒนาตามกาลสมัย และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผ่านการสังเกต ทดลองใช้ คัดเลือก แล้วถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรมสืบทอดต่อมา

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๔๔) ให้ความหมายของ ภูมิปัญญา หรือภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นสรุปว่า เป็นพื้นเพรากฐานของความรู้ชาวบ้าน หรือความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกัน มาทั้งทางตรง และทางอ้อม กล่าวคือ การเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองกับการเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้ใหญ่ หรือจากการสืบทอดต่อ ๆ กันมา จนกลายเป็นการยอมรับกันทั่วไปในชุมชนหรือท้องถิ่น อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ ๒ ชาวบ้านคิดได้เองทำได้เอง ผ่านการเรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นลักษณะของสติปัญญา และองค์ความรู้ทั้งหมดที่ครอบคลุมทั้งด้านกว้าง ด้านลึก โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่ ไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้เป็นองค์ประกอบเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ภายในท้องถิ่นของตน

สุกัญญา พัวพันธ์ (๒๕๔๗) ได้อธิบายความหมาย ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้รับการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน หรือในช่วงเวลาระยะหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่อง แล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับตัวและดำรงชีวิตให้เข้า
สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมอย่าง

เหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกทั้งใน ลักษณะที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ
หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิตและในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม
หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

สุดา เนตรสว่าง (๒๕๔๙) ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิ
ปัญญาที่เกิดจากการสั่งสม การเรียนรู้จากบรรพบุรุษในอดีต และได้ถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นมาอย่างลูกหลาน โดย
สามารถเห็นได้จากการแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น

สรุปว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ผลผลิตทางปัญญาของผู้คนในชุมชน และท้องถิ่นที่เกิดจากการ
สะสมประสบการณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อมประกอบกับแนวคิดวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตนเอง
จนเกิดเป็นการหลอมรวมเป็นแนวคิดที่เป็นลักษณะของตนเอง สามารถพัฒนาความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมกับกาลสมัยในการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นกระบวนการที่
เกิดจากการสืบทอดถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วพัฒนาเลือกสรร ปรับปรุงองค์
ความรู้เหล่านั้นจนเกิดทักษะ และความชำนาญ สามารถแก้ไข และพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยแล้ว
เกิดภูมิปัญญาองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสม และสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มี
การดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทย จึงมี
ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
 ๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
 ๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
 ๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
 ๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค
ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ
๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
 ๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
 ๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคม

ภายนอก

๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้กำหนด
ท่าทีการทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผู้กล่าวไว้หลากหลาย ดังนี้ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๔๓) กล่าวถึง ลักษณะ
ของภูมิปัญญาไว้ ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาเป็นความรู้เรื่องใดๆ หรือหน่วยสังคมหน่วยใด ๆ เป็นข้อมูลเป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง
นั้นสั้นๆ เช่น เรื่องความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์เกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ชาย ประเภทครอบครัว ของ
สังคมนั้น

๒. ภูมิปัญญาเป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องใดๆ หรือหน่วยสังคมใดๆ ของสังคมนั้น มีความเชื่อ อาจยัง ไม่มีข้อพิสูจน์ยืนยันว่าถูกต้อง เช่น เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ ตายแล้วไปไหน เป็นต้น

๓. ภูมิปัญญา เป็นความสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหา หรือป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว

๔. ภูมิปัญญาทางวัตถุในหน่วยสังคมใดๆ เช่น เรื่องที่ชาวบ้านใช้เครื่องใช้สอยต่างๆ ในครอบครัวทำให้ครอบครัวมีความสะดวกสบายตามสภาพ เป็นต้น

๕. ภูมิปัญญาทางพฤติกรรมในหน่วยงานสังคมใดๆ เช่น การกระทำความประพฤติ การปฏิบัติตัวของคนต่างๆ ในครอบครัวจนทำให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้

ประเวศ วะสี (๒๕๓๖) ได้กล่าวถึงลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

๑. มีความจำเพาะกับท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความจัดเจนจากชีวิต และสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ ภูมิปัญญาชาวบ้านจึงมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอก อาจนำไปใช้ในท้องถิ่นอื่นที่แตกต่างกันไม่ได้ หรือได้แต่ไม่ได้ดี

๒. มีความเชื่อมโยง หรือมีการบูรณาการสูง ทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ความคิดเรื่อง แม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ เป็นการนาเอาธรรมชาติสื่อไปถึงส่วนลึกของใจที่เชื่อมโยงไปสู่วัตถุ ประโยชน์ โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องให้คนเคารพธรรมชาติเมื่อเคารพธรรมชาติแล้วก็จะไม่เกิดการ ทำลาย

๓. มีความเคารพผู้อาวุโส ภูมิปัญญาชาวบ้านให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ผู้อาวุโส เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าจึงให้ความเคารพผู้อาวุโส กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา (๒๕๔๒) ได้แบ่งลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๔ ลักษณะ ดังนี้

๑. ประสบการณ์ของชาวบ้านที่นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต หมายถึง ความรู้ และประสบการณ์ที่ชาวบ้านค้นพบ และนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ คติความคิด ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ เช่น คำสอนทางศาสนา ความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร การไหว้ครุการบวงสรวง เป็นต้น

๒. ความรู้ ความคิด ในการสร้างสรรค์แบบแผนของการดำรงชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา หมายถึง สิ่งที่ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ หรือความคิดลงในวรรณกรรมต่างๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ภาษิต การละเล่นต่างๆ นิทานพื้นบ้าน ตลอดจนศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมต่างๆ และโบราณอูบาย เป็นต้น

๓. การประกอบอาชีพที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง หมายถึง ความรู้ และประสบการณ์ที่ชาวบ้านใช้ในการประกอบอาชีพ โดยอาศัยหลักธรรมชาติ ไม่พึ่งพาปัจจัยภายนอก แต่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย เช่น การปลูกพืชแบบเกษตรธรรมชาติ การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

๔. การประกอบอาชีพที่เกิดจากการผสมผสานความรู้เดิมกับแนวคิดหลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ หมายถึง นำความรู้เดิมของชาวบ้านมาผสมผสานกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้ในการแก้ปัญหาในหมู่บ้าน หรือชุมชน เช่น เทคโนโลยี การหล่อโลหะทองเหลือง การนวดข้าว การก่อสร้าง เป็นต้น

สรุปว่า ลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญของชาวบ้านที่ได้มีการสั่งสมสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว หรือ บุคคลในท้องถิ่นเดียวกันเกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และคนในท้องถิ่นได้ เป็นการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้ ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลากหลาย เช่น ความเชื่อ อาชีพ ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น โดยแต่ละท้องถิ่นอาจมีภูมิปัญญาที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกัน เช่น การทำ ปลาข้าวต้มปี การย้อมผ้า การปรุงอาหาร ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลากหลายตามแต่ละท้องถิ่น และเป็นเอกเทศ เฉพาะถิ่น

๑.๕ การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญา

ประเภทของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทย แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ ชาติ และระดับท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาระดับชาติ เป็นภูมิปัญญาที่พัฒนาสังคมไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในอดีต เช่น การกอบกู้เอกราชโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และการเสียแผ่นดินบางส่วนของประเทศไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อรักษาเอกราชชาติไทย ทำให้ประเทศไทยไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกในยุคล่าอาณานิคม หรือจักรวรรดินิยม

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือสิ่งที่แสดงความรู้ ความคิดและการกระทำของบรรพบุรุษของเรา เพื่อที่ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ข้อมูลเทศบาลตำบลท่าฉาง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นขนมไข่ ซึ่งมีกิจกรรมทำขนมไข่โอกาสนี้ น.ส.นัยนา มากแก้วกุล ได้ให้ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์รักษ์โลก การเพิ่มช่องทางการตลาดที่หลากหลาย และการสร้างโอกาสสร้างรายได้แก่คนในชุมชน ณ ที่ทำการกลุ่มทำขนมไข่บ้านคลองขุด หมู่ที่ ๕ ตำบลท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

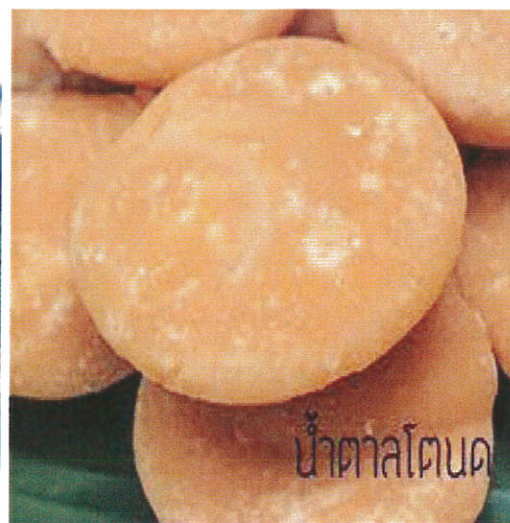

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นกะปิ หมู่ที่ ๕ ต.ท่าฉาง อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี กะปิ หรือที่เรียกว่าเคยขัดน้ำ ที่ทำกันมาหลายชั่วอายุ กว่า ๒๐๐ ปี ที่เรียกว่าเคยขัดน้ำนั้น เพราะต้องนำเคยมาอัดแน่นในขวดโหล ปิดทับด้วยใบไม้แล้วใช้ไม้ไผ่เหลาบาง ๆ ขัดปิดทับด้านบน หมักทิ้งไว้ประมาณ ๓-๖ เดือน จะมีน้ำขึ้นมาด้านบน เรียกว่าเคย มีรสชาติคล้ายน้ำปลา แต่จะหอมและอร่อยกว่า จุดเด่นของกะปิท่าฉางจะเป็นกุ้งที่ได้มาจากปากน้ำท่าเคย กุ้งตัวโตๆ เนื้อหนึบแน่น ทำกะปิแล้วกะปิกี้จะหอมอร่อย เหมาะที่จะเอามาปรุงอาหาร ทำเป็นแกงหรือทำน้ำพริก ซึ่งเป็น อัตลักษณ์ของตำบลท่าเคย รวมถึงการทำประมงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาที่ผสมผสานกับวิถีชาวบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ และโดดเด่นไม่เหมือนใคร สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมืองคนดีที่คุณต้องมาเยือนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันรักษาภูมิปัญญาเคยขัดน้ำ โดยการนำแนวคิดไปต่อยอดฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ชุมชน ด้วยการพัฒนาทักษะความรู้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้เสริม เพิ่มความมั่ง

คงให้กับสินค้าประเภทอาหารและขยายช่องทางการตลาด รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี เครือข่ายบูรณาการทำงานในชุมชนร่วมกันให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนากะปิด้วยการแปรรูปเป็นกะปิผงและเป็นซอสกะปิ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและต่อยอดสินค้าเพื่อการส่งออกสร้างรายการแก่เกษตรกรให้อยู่ดี กินดี และมีความสุข

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ม.๑ ต.ท่าฉาง อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี ผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ได้ยึดอาชีพ ปั่นต้นตาล นำน้ำตาลสดมาบรรจุขวด พร้อมทำเป็นขี้ผึ้งตาล ขี้ผึ้งตาลโตนด ขี้ผึ้งส้ม ส้มตะโหนดและ ขี้ผึ้งตาลเฒ่า และลูกตาลอ่อนขายส่งทั่วไปเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี ซึ่ง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวอย่างดี จนมีคนรู้จักมากมาย และมาศึกษาดูงานการป็น ต้นตาล ที่มีความสูงหลาย ๑๐ เมตร โดยเริ่มต้นจากการปลูกลูกต้นตาลแซมในสวน และขึ้นไปต้นตาลวันละ ๒ รอบ ก็คือในช่วงเช้าและช่วงเย็น ก็จะเรียกกันว่าขี้ผึ้งตาลสดเช้า และขี้ผึ้งตาลสดเย็น หากปริมาณขี้ผึ้งตาลสดมีมากก็จะแปรรูปเป็น ขี้ผึ้งตะโหนด ขี้ผึ้งตาลตะโหนด ขี้ผึ้งส้ม ตะโหนด และขี้ผึ้งตาลเฒ่า พร้อมทั้งลูกตาลอ่อน

๔. ภูมิปัญญา การทำข้าวเหนียวกวอน ม.๑ ต.ท่าฉาง อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี เป็นผลิตภัณฑ์ที่น้ำขาวมาตากแดดและนำมาทอกับน้ำตาลผสมมะพร้าว ซึ่งเป็นขนมที่นิยมกินกันในท้องถิ่นมานาน และสามารถสร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น

๔. การทำขนมกรุป ช่างท่านได้สืบทอดวิธีการทำขนมกรุปสูตร ดั้งเดิมจากบรรพบุรุษ โดยเริ่มตั้งแต่วิธีการนึ่งข้าวเหนียว แล้วนำมาทำให้ละเอียด หลังจากนั้นนำมาปั้นเป็นก้อนแล้วแผ่ให้เป็นแผ่นบาง ๆ หลังจากนั้นนำไปตากแดด หรือผิงไฟ และนำมาตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำไปทอดให้กรอบ เมื่อทอดกรอบแล้ว นำไปพักไว้ให้เย็น แล้วจึงนำไปฉาบด้วยขี้ผึ้งตาลโดนด (สาเหตุที่ใช้ขี้ผึ้ง ตาลโดนดเพื่อจะให้ได้ขนมกรุปที่มีรสชาติ หอม หวาน อร่อย) ม.๑ ต.ท่าฉาง อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประเพณี

๑. ประเพณีชักพระ-ทอดผ้าป่า และแข่งเรือยาว

ประเพณีการแข่งเรือยาวอำเภอท่าฉางมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๘๓ ซึ่งเป็นปีที่กิ่งอำเภอท่าฉางยกฐานะเป็นอำเภอ โดยนายอำเภอพันธ์ ทิพย์มณี เป็นผู้ริเริ่มให้มีการแข่งเรือยาวในงานชักพระประจำปี มีวัดที่ส่งเรือพนมพระทางน้ำเข้าร่วมครั้งแรก ๔ วัด คือ วัดอินทาราม วัดจันทาราม วัดบ่อมะปริงและวัดบางน้ำจืด และได้จัดให้มีการแข่งเรือยาวด้วย ต่อมาเมื่อมีชุมชนจากนอกพื้นที่ส่งเรือยาวเข้าร่วมแข่งขันหลายแห่ง เช่น บ้านในบาง (อ.พุนพิน) บ้านบางอน (อ.คีรีรัฐนิคม) และ บ้านพรุไทย (อ.บ้านตาขุน) ซึ่งชุมชนเหล่านั้นชาวบ้านอาศัยอยู่ริมน้ำและอาศัยเรือเป็นพาหนะมีความสามารถในการพายเรือ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน อำเภอท่าฉางได้จัดให้มีการประเพณีชักพระทอดผ้าป่าและแข่งเรือยาวเป็นประจำทุกปี จัดการแข่งขัน ณ หลังตลาดเทศบาลตำบล ท่าฉางในคลองท่าฉาง โดยมีชาวบ้านในชุมชนต่างๆส่งเรือเข้าร่วมการแข่งขันหลายแห่ง นอกจากนี้ ชุมชนบ้านท่าแซะ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลท่าเคยได้จัดให้มีการแข่งเรือยาวของชุมชนในงานประเพณีลอยกระทงเป็นประจำทุกปีเช่นกัน ฃอ้างเก็บน้ำท่าแซะต่อมาเมื่อมีการตั้งเทศบาลตำบลท่าฉาง จึงขอรับช่วงไปดำเนินการต่อ การชักพระของอำเภอท่าฉางแตกต่างจากที่อื่น ถือเอาวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันชักพระ ด้วยเหตุที่ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ คือ ลมและน้ำ ในการชักพระทางน้ำ เรือพระจะมีอยู่ ๒ ชนิด คือ เรือพระบกและเรือพระน้ำ เรือพระบกจะลากไปบนบกผ่านหมู่บ้านต่างๆ เรือพระน้ำเป็นเรือของวัดที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำตาปีและริมคลองท่าฉาง ลากมาตามลำแม่น้ำลำคลองจากวัดสุบรรณที่นัดหมายเช่นเดียวกับเรือพระบก พิธีลากพระเริ่มขึ้นในตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ตลอดการจัดงานจะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมากมาย เช่น กิจกรรมการประกวดเรือพนมพระและขบวนแห่ซึ่งมีการตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงามด้วยการแกะสลักหรือฉลุไม้ และใช้คนลาก กิจกรรมการแข่งขันเรือยาวซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตและแสดงให้เห็นความสามัคคีของคนในชุมชน ทำให้เกิดความซาบซึ้งและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและการแสดงต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ ให้มาเที่ยวชมและเลือกซื้อสินค้าต่างๆภายในงาน ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้คนในชุมชน รวมทั้งถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่กล่าวว่า “สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองแห่งรอยยิ้ม และความสุข” โดยการผลักดันงานเทศกาลประเพณีงานชักพระ-ทอดผ้าป่า และแข่งขันเรือยาวสู่ระดับชาติ นั้น

๒. ประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่ดั่งามของไทยได้รับการสืบทอดและถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีคติความเชื่อหลายอย่างแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ เช่น เชื่อว่าเป็นการบูชาและขอขมาพระแม่คงคา เป็นการสะเดาะเคราะห์ เป็นการบูชาพระเจ้าในศาสนาพราหมณ์ หรือเป็นการบูชารอยพระพุทธรูป เป็นต้น การลอยกระทงนิยมทำกันในวันเพ็ญเดือนสิบสอง (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒) ของทุกปีซึ่งเป็นช่วงที่ระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองขึ้นสูงและอากาศเริ่มเย็นลง ตามพระราชนิพนธ์พระราชพิธีสิบสองเดือนและตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ได้กล่าวว่า นางนพมาศ หรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระสนมเอกในพระร่วง เจ้าแห่งกรุงสุโขทัย เป็นผู้ริเริ่มประดิษฐ์กระทงสำหรับลอยประทีปเป็นรูปดอกบัวบานขึ้น ซึ่งคนทั่วไปนิยมทำตาม สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีลอยกระทงถือเป็นประเพณีที่ชุมชนเทศบาลตำบลท่าฉาง และผู้คนที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำลำคลอง จัดขึ้นเพื่อเป็นการแสดงการขอขมาลาโทษพระแม่คงคาที่ตนได้กระทำล่วงเกินลงไป อีกทั้งการลอยกระทงยังมีความเชื่อว่าเป็นการลอยกระทงเพื่อปลดปล่อยความทุกข์ ความโศกเศร้า และความหมองหม่นของตนให้ลอยหายไปกับแม่น้ำพร้อมกับกระทง โครงการลอยกระทงเป็นโครงการที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนเทศบาลตำบลท่าฉาง และพื้นที่ใกล้เคียง ได้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้อยู่คู่กับสังคมไทย ส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอท่าฉาง ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมโครงการลอยกระทงเทศบาลตำบลท่าฉางได้จัดให้มีเป็นประจำทุกปี

